

บทบาทผู้นำชุมชนในการจัดการกองทุนหมู่บ้าน
กรณีศึกษา บ้านหนองหญ้าม้า ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด
The role of community leaders in village fund management, a case study
of Ban Nong Ya Ma, Nai Mueang Subdistrict,
Mueang District, Roi Et Province

พงศกร ชาวดง¹, พงศ์สวัสดิ์ ราชจันทร์² และ รพีพร ธงทอง³

Phongsakorn Chaowdong¹, Pongsawut Rachjun² and Rapeeporn Thongtong³

^{1,2}คณะนิติรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

^{1,2}Faculty of Law and Politics, Roi Et Rajabhat University

³คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น

³Faculty of Political Science, The Eastern University of Management and Technology

Corresponding Author Email : Seat007@outlook.com

Received 30/07/2024 | Revised 17/09/2024 | Accepted 23/09/2024

บทความวิจัย (Research Article)

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์ในการศึกษา 3 ประการ คือ 1. เพื่อศึกษาบทบาทผู้นำชุมชนในการจัดการกองทุนหมู่บ้าน 2. เพื่อวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคบทบาทผู้นำชุมชนในการจัดการกองทุนหมู่บ้าน และ 3. เพื่อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคบทบาทผู้นำชุมชนในการจัดการกองทุนหมู่บ้าน เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก มีกลุ่มเป้าหมาย 5 กลุ่ม คือ 1. ประธานชุมชน 2. รองประธานชุมชน 3. คณะกรรมการชุมชน 4. ประชาชนและ 5. ปราชญ์ชาวบ้าน ผลการศึกษาประเด็นประเด็นบทบาทผู้นำชุมชนในการจัดการกองทุนหมู่บ้าน พบว่า ผู้นำชุมชนมีความสามารถในการบริหารชุมชนและกองทุน คอยดูแลบำบัดทุกข์บำรุงสุขของชาวบ้านอยู่เสมอ ชาวบ้านรายใดมีความเดือดร้อนก็จะคอยไปช่วยแก้ไขปัญหา ทั้งยังเป็นพี่รักของชาวบ้านในชุมชน ประเด็นปัญหาและอุปสรรคของบทบาทผู้นำชุมชนในการจัดการกองทุนหมู่บ้าน พบว่า ผู้นำชุมชนไม่สามารถที่จะแก้ไขปัญหาของการบริหารกองทุนได้ในบางกรณี เช่น การคัดเลือกคุณสมบัติของชาวบ้านที่จะมากู้เงินหรือมาทำธุรกรรมทางการเงิน ไม่มีการตรวจสอบคุณสมบัติก่อนที่จะให้กู้เงิน ปัญหาการคอร์รัปชันในกองทุน และประเด็นแนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคของบทบาทผู้นำชุมชนในการจัดการกองทุนหมู่บ้าน พบว่า ผู้นำชุมชนควรที่จะกำหนดแผนงานหรือนโยบายใด ๆ ในการบริหารกองทุน ควรจะลงพื้นที่ศึกษาสภาพแวดล้อมและองค์ประกอบต่าง ๆ ในชุมชนเพื่อที่จะได้นำมาปรับใช้ให้ตรงกับลักษณะของชุมชน

คำสำคัญ : บทบาท; ผู้นำชุมชน; กองทุนหมู่บ้าน

Abstract

This research is a qualitative research with 3 objectives : 1. To study the role of community leaders in managing village funds, 2. To analyze problems and obstacles in the role of community leaders in managing village funds, and 3. To suggest solutions to problems and obstacles in the role of community leaders in managing village funds. This is a qualitative research using in-depth interviews with 5 target groups : 1. Community president, 2. Community vice president, 3. Community committee, 4. People, and 5. Village sages. The results of the study on the role of community leaders in managing village funds found that community leaders are capable of managing the community and funds, always taking care of and solving the suffering and promoting the happiness of the villagers. If any villagers are in trouble, they will go to help solve the problems. They are also loved by the villagers in the community. The issues of problems and obstacles in the role of community leaders in managing village funds found that community leaders cannot solve the problems of fund management in some cases, such as selecting the qualifications of villagers who will borrow money or make financial transactions, not checking the qualifications before lending money, corruption problems in the fund, and the issues of solutions and obstacles in the role of community leaders in managing village funds found that community leaders should set any plans or policies for fund management. It is advisable to study the environment and various elements in the community so that they can be adapted to suit the characteristics of the community.

Keywords : Role; community leader; village fund

บทนำ

นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นนโยบายเร่งด่วนภายใต้การนำของรัฐบาล ดร.ทักษิณ ชินวัตร และ ถือเป็นนโยบายที่ใช้ในการหาเสียง ดร. ทักษิณ ชินวัตร จึงให้ความสำคัญกับนโยบายนี้มาก การผลักดันนโยบายสู่การปฏิบัติอย่างรวดเร็ว เห็นได้จากการตั้งคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติภายในไม่ถึงสองเดือนหลังจากแถลงนโยบายต่อรัฐสภา และหลังจากนั้นก็ได้มีการจัดแผนปฏิบัติงานและงบประมาณในการดำเนินงานจนสามารถผลักดันให้มีการโอนเงินกองทุนหมู่บ้านไปให้หมู่บ้านต่าง ๆ ทั่วประเทศ (ยงยุทธ เจริญรัตน์, 2550)

ที่มาของกลุ่มออมทรัพย์ ในปี พ.ศ. 2529 เทศบาลเมืองร้อยเอ็ดมีนโยบายจัดตั้งคณะกรรมการชุมชนตามรูปแบบการพัฒนาเทศบาล ซึ่งจะต้องมีคณะกรรมการชุมชนจำนวน 15 คน และคณะกรรมการก็ตั้งร้านค้าสาธิต เรียกว่า “กองทุนพัฒนาคุ้มหนองหญ้าม้า” และในหลักการดังกล่าวชุมชนหนองหญ้าม้าได้ใช้ร้านค้าชุมชนเป็นการทำกิจกรรมร่วมกันของชุมชนโดยยึดหลักการสหกรณ์ ได้แก่การเข้ามาเป็นสมาชิกด้วยความสมัครใจ ตั้งอยู่บนความเสมอภาคเท่าเทียมกันของสมาชิกและมีการแบ่งปันผลกำไรประกอบการตามสัดส่วนของการลงทุน ชาวบ้านได้เลือกนายพนม ชาชีโย ขึ้นเป็นประธานคณะกรรมการชุมชนและได้จัดตั้งร้านค้าชุมชนชุมชนขึ้นมาเป็นครั้งแรก และยังคงคิดหากิจกรรมที่จะทำให้คนในชุมชนมารวมกันและทำ

กิจกรรมร่วมกัน แต่ได้แค่จัดตั้งร้านค้าชุมชนโดยเปลี่ยนกันมาขายตามตารางเวลา โดยวิถีชีวิตและความเป็นจริงนั้นเป็นไปได้ว่าจะไม่มีความขัดแย้งโดยสิ้นเชิงเพราะชาวบ้านหรือกรรมการชุมชนต้องทำมาหากินต้องประกอบอาชีพ ต้องไปทำงานจะเอาเวลาไหนไปค้าขายให้แก่กองทุน นายพนม ชาติโยพยายามอธิบายว่าวิธีการจัดตารางเวลาหรือแบ่งเวรมาค้าขายที่ร้านค้าชุมชนนั้นไม่สอดคล้องกับวิถีชีวิตและความเป็นจริงของหมู่บ้านหรือชุมชนอาจจะสวยหรูในหลักการและทฤษฎีเป็นสาเหตุหนึ่งของความล้มเหลวในการดำเนินกิจการกองทุนร้านค้าชุมชนของประเทศไทยในช่วงเวลาที่ผ่านมานายพนม ชาติโยเล่าให้ฟังถึงประสบการณ์การดำเนินการร้านค้าสวัสดิการกองทุนพัฒนาหนองหญ้าม้าว่า มีการระดมหุ้น ๆ ละ 100 บาท ในตอนแรกมีการแบ่งผลประโยชน์ให้แก่สมาชิกผู้ถือหุ้น 6 เดือนแบ่งครั้งหนึ่ง มีการประชุมคณะกรรมการทุก ๆ 1 เดือน การทำงานก็ล้มลุกคลุกคลานมาตลอด ไม่ประสบผลสำเร็จอย่างที่ตั้งใจไว้แต่ก็พออยู่ได้ จากการที่ใช้ที่ดินบ้านอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านเป็นร้านค้า ต่อมาปี พ.ศ. 2538 ได้ย้ายมาเปิดทำการร้านค้าที่วัดหนองหญ้าม้า มีทุนสำรองตอนนั้นประมาณ 100,000 บาท พอย้ายมาอยู่วัดก็มีการนัดประชุมคณะกรรมการดำเนินการร้านค้า เดือนละ 2 ครั้ง คือวันที่ 2 และ 17 ของเดือน โดยนอกจากประชุมเพื่อสรุปยอดรายรับ รายจ่าย ปัญหาการดำเนินการร้านค้าก็จะพูดคุยถึงเรื่องความสุข ความทุกข์ของชาวบ้าน หนองหญ้าม้า บทเรียนที่ชุมชนได้รับก็คือดำเนินกิจกรรมร้านค้ามาเกือบ 10 ปี ยอดขายต่อเดือนก็ไม่ได้ดีหรือเพิ่มขึ้น ปันผลกำไรก็ไม่ได้มากมาขายไม่สามารถกระตุ้นให้คนภายในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม สมาชิก ก็ไม่ได้เพิ่มจากเดิม (กลุ่มออมทรัพย์ชุมชนหนองหญ้าม้า, 2549)

ปัจจุบันมีกองทุนจำนวน 7 กองทุน คือ 1. กองทุนออมทรัพย์เพื่อพัฒนาคุ้มหนองหญ้าม้า พ.ศ.2529 2. กองทุนชุมชนเมืองคุ้มหนองหญ้าม้า พ.ศ. 2544 3. กองทุนปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ พ.ศ. 2547 4. กองทุนแม่บ้านทำอาหารโตะจีน พ.ศ. 2547 5. กองทุนแม่ของแผ่นดิน พ.ศ. 2548 6. กองทุนเลี้ยงวัว พ.ศ. 2548 7. กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลในเมือง พ.ศ. 2550 และ 8. สถาบันการเงินชุมชนหนองหญ้าม้า โดยมีธนาคารออมสินมาจัดตั้งไว้ทั้งนี้ไม่รวมกองทุนเงินล้านที่ทางภาครัฐให้การสนับสนุนประจำชุมชน (กองทุนสวัสดิการการหนองหญ้าม้า, 2557) แม้ว่าการดำเนินการหลาย ๆ กองทุนต้องยอมรับว่ามีอุปสรรคมีปัญหภายในชุมชน เพราะว่าเป็นเรื่องของ เงิน ๆ ทอง ๆ เมื่อชาวบ้านกู้ยืมเงินไปแล้วก็จะไม่นำมาส่งกู้ยืมไปแล้วมักว่า เป็นเงินตัวเอง ไม่ยอมส่งตามวันเวลาที่ดำเนินที่ตั้งไว้ คณะกรรมการของกองทุนแต่ละกองทุนหนักใจ คณะกรรมการก็ต้องออกไปติดตามถึงบ้านไปเยี่ยมยามสอบถามหาสาเหตุที่ไปที่มาของการไม่นำเงินส่งคืนกองทุน และช่วยหาวิธีแก้ไขปัญหาร่วมกันทั้งคณะกรรมการกับผู้กู้ยืมเงินสุดท้ายแล้วจึงออกหนังสือแจ้งเป็นลายลักษณ์อักษรส่งประทับตราไปรษณีย์ไปทาง เพื่อแสดงเป็นหลักฐานการทวงหนี้แต่เมื่อชาวบ้านได้รับการวางแผนจัดเก็บส่งเงินคืนร่วมกับทางคณะกรรมการของแต่ละกองทุนผู้ดูแลติดตามก็จะทำความเข้าใจชี้แจงหาทางแก้ไขปัญหาร่วมกันการจัดเก็บส่งเงินคืนหรือไม่ก็ใช้วิธีการโทรศัพท์ติดตาม ให้ปรึกษาคำแนะนำ ส่วนครอบครัวที่เกิดเรื่องเดือดร้อนการเงิน เงินหมุนเวียนไม่ทันใช้ในรอบเดือนในช่วงที่เปิดเรียนมีค่าใช้จ่ายมากพิเศษ คณะกรรมการกองทุนก็จะปรับอัตราลดดอกเบี้ยให้แก่สมาชิกผ่อนส่งเป็นรายเดือนต่อ ๆ ไป

กองทุนสวัสดิการภายในชุมชนหนองหญ้าม้า เมื่อมีเงินเพิ่มมากขึ้น จึงร่วมกันคิดวางแผนการก่อสร้างตึกที่ทำการชุมชนคุ้มหนองหญ้าม้า ชื่ออาคาร “อาคารเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา” ตึกหลังใหญ่มองเห็นเด่นสง่าชัดเจนตั้งอยู่ ถนนสายร้อยเอ็ด - อำเภอบางบาล ออกจากตัวเมืองร้อยเอ็ด ประมาณ 3 กิโลเมตร มองเห็นชัดเจนสูงใหญ่ตึกสองคูหาสามชั้นข้างบนสุดเป็นห้องประชุมขนาดใหญ่ สามารถบรรจุคนได้ 100 กว่าคน เวลามีกิจกรรมของชุมชน การประชุม การสัมมนา อบรม คณะทำงานกองทุนต่าง ๆ จะ

เปิดให้บริการหน่วยงานของภาครัฐบริษัทเอกชน พร้อมเปิดให้ใช้ได้ทุก ๆ วันเวลา ชั้นล่างของอาคาร แบ่งให้เช่ารายเดือนละ 2,500 บาท ห้องหนึ่งแต่อีกห้องหนึ่งให้เช่า 3,000 บาท ต่อเดือน รวม 5,500 บาท นำเงินส่วนค่าเช่าเข้าสู่สมุดบัญชี รายรับ รายจ่าย ของอาคารชุมชนหนองหญ้าม้า เพื่อจัดจ่ายค่าน้ำ และค่าไฟฟ้า ภายในอาคารทั้งหมดส่วนที่เหลือแบ่งเข้ากองทุน กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลในเมือง ในปัจจุบันมีสมาชิกทั้งหมด 2,793 คน มีเงินกองทุนจำนวน 9,463,282.77 บาท (เก้าล้านสี่แสนหกหมื่นสามพันสองร้อยแปดสิบสองเจ็ดสิบเจ็ดสตางค์) ตำบลในเมือง มีเนื้อที่บริเวณ 1.63 ตารางกิโลเมตร ประชากรทั้งหมด 34,638 คน ประชาชนมีอาชีพส่วนใหญ่รับจ้างทั่วไปรับราชการและเกษตรกรรมบางส่วน ความงดงามของชุมชนหนองหญ้าม้าที่สามารถอาศัยหลักการและทฤษฎีการเงินการคลังและหลักสหกรณ์มาใช้กับชุมชนของตนเองได้อย่างเหมาะสมลงตัว(กองทุนสวัสดิการหนองหญ้าม้า, 2557)

จากเหตุผลดังกล่าว จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาเรื่อง “บทบาทผู้นำชุมชนในการจัดการกองทุนหมู่บ้าน กรณีศึกษา บ้านหนองหญ้าม้า ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด” เพื่อการศึกษาบทบาทผู้นำชุมชนในการจัดการกองทุนหมู่บ้าน ปัญหาและอุปสรรค รวมทั้งเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรค เพื่อให้ประธานของกองทุนหมู่บ้านปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลต่อไป”

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาบทบาทผู้นำชุมชนในการจัดการกองทุนหมู่บ้าน กรณีศึกษา บ้านหนองหญ้าม้า ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด
2. เพื่อวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคบทบาทผู้นำชุมชนในการจัดการกองทุนหมู่บ้าน กรณีศึกษา บ้านหนองหญ้าม้า ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด
3. เพื่อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคบทบาทผู้นำชุมชนในการจัดการกองทุนหมู่บ้าน กรณีศึกษา บ้านหนองหญ้าม้า ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด

วิธีดำเนินการวิจัย

1. กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย

ได้แก่ 1.1 ประธานชุมชน 1.2 รองประธานชุมชน 1.3 คณะกรรมการชุมชน 1.4 ประชาชน และ 1.5 ราษฎรชาวบ้าน

2. กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

คัดเลือกด้วยวิธีเฉพาะเจาะจง ได้แก่ 2.1 ประธานชุมชน จำนวน 1 คน 2.2 รองประธานชุมชน จำนวน 2 คน 2.3 คณะกรรมการชุมชน จำนวน 5 คน 2.4 ประชาชน จำนวน 10 คน และ 2.5 ราษฎรชาวบ้าน จำนวน 2 คน รวมทั้งสิ้น 20 คน

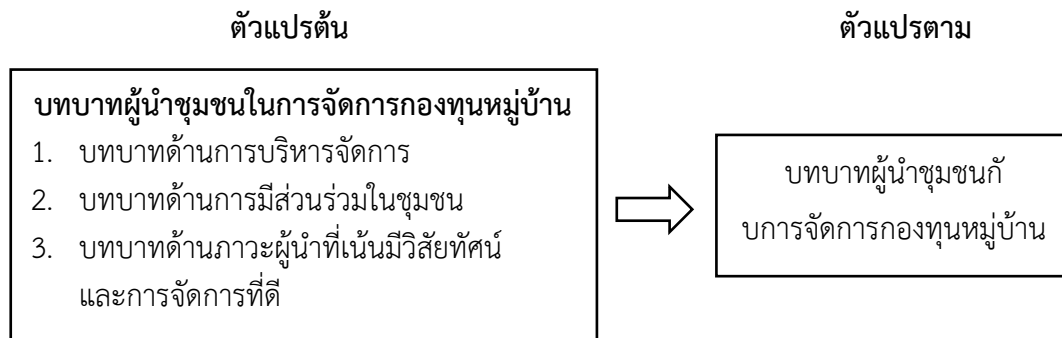
3. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

การวิจัยเรื่อง “บทบาทผู้นำชุมชนในการจัดการกองทุนหมู่บ้าน กรณีศึกษา บ้านหนองหญ้าม้า ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด” ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยมีกรอบวิเคราะห์ตามประเด็นที่จะทำการศึกษา ซึ่งอยู่ภายใต้ประเด็นการวิจัย ดังนี้คือ 3.1 ประเด็นบทบาทผู้นำชุมชนในการจัดการกองทุนหมู่บ้าน 3.2 ประเด็นปัญหาและอุปสรรคบทบาทผู้นำชุมชนในการจัดการกองทุนหมู่บ้าน และ 3.3 ประเด็นแนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคบทบาทผู้นำชุมชนในการจัดการกองทุนหมู่บ้าน

4. กรอบการวิเคราะห์การวิจัย

กรอบการวิเคราะห์การศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทผู้นำชุมชนในการจัดการกองทุนหมู่บ้าน กรณีศึกษา บ้านหนองหญ้าม้า ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด” ผู้วิจัยจึงได้ใช้กรอบการวิเคราะห์ โดยใช้แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทผู้นำชุมชนในการจัดการกองทุนหมู่บ้าน โดยเขียนให้เป็นแผนภาพ ดังนี้

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาวิจัยนี้ ผู้ศึกษาได้นำข้อมูลที่รวบรวมได้จากการสัมภาษณ์มาทำการวิเคราะห์ แยกแยะเป็นประเด็นต่าง ๆ โดยใช้การพรรณนาวิเคราะห์ข้อมูลตามความมุ่งหมายของการศึกษาและตามกรอบแนวคิดเกี่ยวกับบทบาทผู้นำชุมชนในการจัดการกองทุนหมู่บ้าน เพื่อทำให้สามารถเชื่อมโยงเนื้อหาที่รวบรวมประเด็นได้อย่างมีระบบ นอกจากนี้ผลจากการสัมภาษณ์ก็นำมาประกอบการวิเคราะห์เพื่อทำให้ผลของการวิเคราะห์มีความสมบูรณ์แบบมากขึ้น

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “บทบาทผู้นำชุมชนในการจัดการกองทุนหมู่บ้าน กรณีศึกษา บ้านหนองหญ้าม้า ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด” มีผลการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. บทบาทผู้นำชุมชนในการจัดการกองทุนหมู่บ้าน กรณีศึกษา บ้านหนองหญ้าม้า ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด

ประเด็นบทบาทผู้นำชุมชนในการจัดการกองทุนหมู่บ้าน “ด้านบทบาทการบริหารจัดการ” พบว่า ผู้นำชุมชนมีความสามารถในการบริหารชุมชนและกองทุนค่อนข้างดี คอยดูแลบำบัดทุกข์บำรุงสุขของชาวบ้านอยู่เสมอ ชาวบ้านรายใดมีความเดือดร้อนก็จะคอยไปช่วยแก้ไข ปัญหาทั้งยังเป็นที่พักของชาวบ้านในชุมชนแต่ถึงจะบริหารงานดีอย่างไรก็อาจจะมีข้อบกพร่องและข้อเสียซึ่งจะได้กล่าวในหัวข้อต่อไป และผู้นำชุมชนยังเป็นผู้ที่ก่อตั้งกองทุนหมู่บ้านของชุมชนขึ้นมาเพื่อเป็นองค์กรที่เอาไว้ให้ความช่วยเหลือชาวบ้านในยามที่มีความเดือดร้อน เรื่องการเงินทั้งยังเป็นสถานที่ให้ชาวบ้านนำเงินมาออมทรัพย์เปรียบได้กับเป็นธนาคารของชุมชน

ประเด็นบทบาทผู้นำชุมชนในการจัดการกองทุนหมู่บ้าน “ด้านบทบาทการมีส่วนร่วมในชุมชน” พบว่า ชาวบ้านในชุมชนมีความคิดเห็นกับบทบาทในด้านนี้ของผู้นำชุมชนแบ่งเป็นสองฝ่าย ฝ่ายหนึ่งก็ได้กล่าวหาว่าผู้นำชุมชนไม่ค่อยที่จะมีส่วนร่วมในชุมชนสักเท่าไรดูแลชาวบ้านที่เป็นสมาชิกกองทุนไม่ค่อยดี ปล่อยปะละเลยให้เกิดปัญหขึ้นในกองทุนทำให้ชาวบ้านบางกลุ่มเกิดความไม่พอใจ ส่วนอีกฝ่ายก็

มองว่าผู้นำชุมชนมีการดูแลช่วยเหลือชาวบ้านเป็นอย่างดี ชาวบ้านในชุมชนมีปัญหาอะไรก็ดำเนินการคอยช่วยเหลือแก้ปัญหาให้คอยรับฟังความคิดเห็นของชาวบ้านอยู่เสมอ ชาวบ้านจึงมีความคิดต่อผู้นำชุมชนในด้านนี้แบ่งออกเป็น 2 ฝ่าย ทั้งไม่พอใจในการบริหารงานและชื่นชอบในเรื่องการมีส่วนร่วมในชุมชนที่คอยช่วยเหลือชาวบ้าน

ประเด็นบทบาทผู้นำชุมชนในการจัดการกองทุนหมู่บ้าน “ด้านบทบาทภาวะผู้นำที่เน้นวิสัยทัศน์และการจัดการที่ดี” พบว่า ผู้นำชุมชนมีการคิดวิสัยทัศน์เมื่อครั้งเริ่มก่อตั้งกองทุนไว้ว่าจะใช้กองทุนหมู่บ้านแห่งนี้เป็นแหล่งเงินทุนของชุมชนเพื่อให้ชาวบ้านได้มานำไปใช้ประโยชน์ในการสร้างอาชีพ สร้างรายได้ให้กับครอบครัว เปิดรับฝากเงินออมทรัพย์จากชาวบ้านเปรียบเสมือนเป็นธนาคารชุมชน ก็ถือว่าผู้นำชุมชนมีจุดประสงค์ที่ดีในการคิดที่จะใช้กองทุนหมู่บ้านเป็นแหล่งในการพัฒนาเศรษฐกิจในชุมชนและความเป็นอยู่ของชาวบ้านในชุมชน ก็ถือว่าดีว่าเป็นคนที่มีภาวะผู้นำและมีวิสัยทัศน์ที่คิดจะพัฒนาองค์กรที่ดีอย่างมาก

2. ปัญหาและอุปสรรคบทบาทผู้นำชุมชนในการจัดการกองทุนหมู่บ้าน กรณีศึกษา บ้านหนองหญ้าม้า ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด

ประเด็นปัญหาและอุปสรรคของบทบาทผู้นำชุมชน ในการจัดการกองทุนหมู่บ้าน “ด้านบทบาทการบริหารจัดการ” พบว่า ผู้นำชุมชนไม่สามารถที่จะแก้ไขปัญหาที่เป็นปัญหาหลัก ๆ ของการบริหารกองทุนได้ เช่น ปัญหาเรื่องเงิน ตามหลักการแล้วกองทุนหมู่บ้านนั้นจะเป็นแหล่งเงินทุนของชุมชน จะมีการเปิดให้บริการธุรกรรมทางการเงินและให้บริการเกี่ยวกับเรื่องเงินกับชาวบ้านในชุมชนอยู่เรื่อย ๆ แต่ผู้นำชุมชนที่เป็นประธานกองทุนก็ไม่ได้มีนโยบายในการจัดการเรื่องการคัดเลือกคุณสมบัติของชาวบ้านที่จะมากู้เงินหรือมาทำธุรกรรมทางการเงิน ไม่มีการตรวจสอบคุณสมบัติให้ดีกว่าก่อนที่จะให้กู้เงิน จึงส่งผลให้ชาวบ้านบางรายที่ได้กู้ไปแล้วก็เกิดการเหนียวหนี้ไม่ยอมใช้หนี้กองทุนจนเกิดปัญหาเรื่องเงิน ส่วนอีกเรื่องก็คือเรื่องปัญหาการคอร์รัปชันในกองทุน ที่กล่าวมาข้างต้นนี้คือปัญหาและอุปสรรคที่เกิดจากผู้นำชุมชนบริหารจัดการกองทุนโดยขาดประสิทธิภาพ

ประเด็นปัญหาและอุปสรรคของบทบาทผู้นำชุมชนในการจัดการกองทุนหมู่บ้าน “ด้านบทบาทการมีส่วนร่วมในชุมชน” พบว่า จากปัญหาเรื่องการให้บริการธุรกรรมทางการเงินของกองทุนที่กล่าวมาในข้อ 2.1 ชาวบ้านที่กู้ยืมเงินไปไม่ยอมใช้หนี้ง่าย ๆ ถึงแม้ว่าผู้นำชุมชนจะเปิดโอกาสให้ชาวบ้านเข้ามามีส่วนร่วมแก้ไขปัญหาส่วนนี้ร่วมกันแต่ก็ไม่ได้มีการตอบสนองจากชาวบ้านแต่อย่างใด ทางผู้นำชุมชนจึงได้จัดตั้งคณะกรรมการกองทุนและนำคณะกรรมการที่จัดตั้งขึ้นลงพื้นที่ติดตามทวงเงินจากชาวบ้านที่ไม่ยอมใช้หนี้ บางราย ก็ให้ความร่วมมือในการที่จะคืนเงินให้กองทุนแต่ก็เป็นส่วนน้อย ชาวบ้านส่วนมากเลือกที่จะไม่ยอมคืนและไม่ให้ความร่วมมือหรือมีส่วนร่วมที่จะแก้ปัญหาในเรื่องนี้กับกองทุนอีกด้วย

ประเด็นปัญหาและอุปสรรคของบทบาทผู้นำชุมชนในการจัดการกองทุนหมู่บ้าน “ด้านบทบาทที่ภาวะผู้นำที่เน้นวิสัยทัศน์และการจัดการที่ดี” พบว่า ถึงผู้นำชุมชนจะเป็นผู้ที่เริ่มก่อตั้งกองทุนหมู่บ้านเพื่อที่จะให้เป็นแหล่งเงินทุนของชุมชนตามวิสัยทัศน์ที่อยากจะพัฒนาชุมชนแห่งนี้โดยใช้กองทุนหมู่บ้านเป็นศูนย์กลางทางการเงินของชุมชน แต่ก็ไม่ได้มีแนวทางที่จะวางแผนรับมือหากเกิดปัญหาต่าง ๆ ที่ตามมา บางครั้งก็ปล่อยเลยตามเลยไม่สนใจปัญหา เช่น ปัญหาการกู้เงินของชาวบ้าน, ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน เป็นต้น

3. แนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคของบทบาทผู้นำชุมชนในการจัดการกองทุนหมู่บ้าน กรณีศึกษา บ้านหนองหญ้าม้า ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด

ประเด็นแนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคของบทบาทผู้นำชุมชนในการจัดการกองทุนหมู่บ้าน “ด้านบทบาทการบริหารจัดการ” พบว่า โดยภาพรวมอยากให้ผู้นำชุมชนก่อนจะกำหนดแผนงานหรือนโยบายใด ๆ ในการบริหารกองทุนควรจะลงพื้นที่ศึกษาสภาพแวดล้อมและองค์ประกอบต่าง ๆ ในชุมชนเพื่อที่จะได้นำมาปรับใช้ให้ตรงกับลักษณะของชุมชนและกองทุนที่ตนเองนั้นได้เป็นผู้บริหาร ส่วนปัญหาหลัก ๆ ก็คือปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน คณะกรรมการกองทุน บางคนหาผลประโยชน์ให้กับตัวเอง ผู้นำชุมชนในฐานะประธานกองทุนควรจัดการให้เด็ดขาด ถ้าตรวจสอบได้ว่ามีทุจริตจริงก็ควรขับไล่ออกจากกองทุนและดำเนินคดีให้ถึงที่สุดและปัญหาเรื่องการบริหารการเงินควรหาทางที่จะติดตามทวงหนี้จากชาวบ้านที่กู้ยืมไปแล้วไม่ยอมส่งคืนด้วยวิธีการต่าง ๆ ที่จะให้ได้เงินที่ชาวบ้านกู้ยืมไปกลับคืนมา ส่วนเรื่องการบริหารกองทุนถ้าหากผู้นำชุมชนยังขาดความรู้เรื่องการเงินและเรื่องเกี่ยวกับบัญชีควรหาบุคคลที่มีความรู้ในด้านนี้มาช่วยบริหาร หรือไปเข้าอบรมศึกษาหาความรู้ในด้านนี้เพิ่มเติมเพื่อที่จะได้มีความรู้เพิ่มเติมในเรื่องนี้

ประเด็นแนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคของบทบาทผู้นำชุมชนในการจัดการกองทุนหมู่บ้าน “ด้านบทบาทการมีส่วนร่วมในชุมชน” พบว่า จากการที่กองทุนหมู่บ้านมีปัญหาเรื่องการที่ชาวบ้านที่มากู้ยืมเงินจากกองทุนไปแล้วไม่ยอมนำส่งคืน ผู้นำชุมชนควรจะลงพื้นที่ในชุมชนเพื่อติดตามทวงหนี้จากชาวบ้าน แต่ก่อนจะทวงควรสอบถามชาวบ้านก่อนว่ามีปัญหาอะไรถึงไม่ยอมคืนหากมีเหตุผลที่จำเป็นจริง ๆ ที่ไม่สามารถคืนได้ผู้นำชุมชนก็ควรเห็นใจชาวบ้าน แล้วเรียกมาสอบถามถึงปัญหาหากทราบถึงปัญหาแล้วก็ควรร่วมมือกับชาวบ้านที่เป็นลูกหนี้ของกองทุนหาทางออกของปัญหาร่วมกัน

ประเด็นแนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคของบทบาทผู้นำชุมชนในการจัดการกองทุนหมู่บ้าน “ด้านบทบาทที่เน้นวิสัยทัศน์และการจัดการที่ดี” พบว่า วิสัยทัศน์ก็คือ ความสามารถในการคาดการณ์สิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคตโดยสามารถระบุได้ถึงทิศทาง แนวโน้ม ความเป็นไปได้ ระยะเวลา รวมถึงขั้นตอนวิธีการโดยรวม ที่สามารถทำได้จริง และเกิดขึ้นได้จริง ผู้นำชุมชนที่มีตำแหน่งเป็นประธานกองทุนหมู่บ้านได้มีแนวคิดตามที่กล่าวมาข้างต้นอยู่แล้วที่ต้องการจะพัฒนากองทุนแห่งนี้ตั้งแต่เริ่มก่อตั้งจากกองทุนเล็ก ๆ จนได้ขยายกิจการให้ยิ่งใหญ่เจริญรุ่งเรืองมากขึ้น แต่ถ้ามีแนวคิดที่จะพัฒนาเพียงอย่างเดียว ไม่ได้คิดในการวางแผนรับมือหากว่ากิจการมีขนาดใหญ่ขึ้นจะมีแนวทางในการแก้ปัญหาที่ตามมาอย่างไร ไม่ว่าจะเป็นการแก้ปัญหาทุจริตคอร์รัปชัน และปัญหาเรื่องเงิน เป็นต้น ผู้นำชุมชนควรจะวางแผนในการรับมือปัญหาเหล่านี้หรือหาบุคคลที่มีความรู้มาช่วยบริหารหรือเป็นที่ปรึกษา เพื่อที่จะแก้ไขปัญหาเหล่านี้ให้หมดไปจากกองทุนแห่งนี้

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง “บทบาทผู้นำชุมชนในการจัดการกองทุนหมู่บ้าน กรณีศึกษา บ้านหนองหญ้าม้า ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด” มีข้อค้นพบที่น่าสนใจการอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

1. บทบาทผู้นำชุมชนในการจัดการกองทุนหมู่บ้าน กรณีศึกษา บ้านหนองหญ้าม้า ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด

บทบาทผู้นำชุมชนในการจัดการกองทุนหมู่บ้าน “ด้านบทบาทการบริหารจัดการ” กล่าวคือ ผู้นำชุมชนมีความสามารถในการบริหารชุมชนและกองทุนค่อนข้างดี คอยดูแลบำบัดทุกข์บำรุงสุข

ของชาวบ้านอยู่เสมอ ชาวบ้านรายใดมีความเดือดร้อนก็จะคอยไปช่วยแก้ไขปัญหานั้นทั้งยังเป็น ที่รักของชาวบ้านในชุมชน แต่ถึงจะบริหารงานได้อย่างไรก็อาจจะมีข้อบกพร่องและข้อเสียซึ่ง จะได้กล่าวในหัวข้อต่อไปและผู้นำชุมชนยังเป็นผู้ที่ก่อตั้งกองทุนหมู่บ้านของชุมชนขึ้นมาเพื่อ เป็นองค์กรที่เอาไว้ให้ความช่วยเหลือชาวบ้านในยามที่มีความเดือดร้อนเรื่องการเงินทั้งยังเป็น สถานที่ให้ชาวบ้านนำเงินมาออมทรัพย์เปรียบได้กับเป็นธนาคารของชุมชน ซึ่งสอดคล้อง กับแนวคิดของ จักรี ศรีจารุเมธีญาณ (2561) ได้กล่าวไว้ว่า ผู้นำเป็นปัจจัยที่สำคัญยิ่งประการหนึ่งต่อ ความสำเร็จขององค์กรทั้งนี้ เพราะว่า ผู้นำมีภาระหน้าที่และความรับผิดชอบโดยตรงที่จะต้องวางแผนสั่ง การดูแลและควบคุมให้บุคลากรขององค์กรปฏิบัติงานต่าง ๆ ให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายและ วัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

บทบาทผู้นำชุมชนในการจัดการกองทุนหมู่บ้าน “ด้านบทบาทการมีส่วนร่วมใน ชุมชน” กล่าวคือ ชาวบ้านในชุมชนมีความคิดเห็นกับบทบาทในด้านนี้ของผู้นำชุมชนแบ่งเป็นสองฝ่าย ฝ่ายหนึ่งก็ได้กล่าวหาว่าผู้นำชุมชนไม่ค่อยมีส่วนร่วมในชุมชนสักเท่าใด ดูแลชาวบ้านที่เป็นสมาชิก กองทุนไม่ค่อยดี ปลอมปะลางเล่ห์ให้เกิดปัญหาขึ้นในกองทุนทำให้ชาวบ้านจนทำให้ชาวบ้านบาง กลุ่มเกิดความไม่พอใจ ส่วนอีกฝ่ายก็มองว่าผู้นำชุมชนมีการดูแลช่วยเหลือชาวบ้านเป็นอย่างดี ชาวบ้านในชุมชนมีปัญหาอะไรก็ดำเนินการคอยช่วยแก้ปัญหาให้คอยรับฟังความคิดเห็นของ ชาวบ้านอยู่เสมอ ชาวบ้านจึงมีความคิดต่อผู้นำชุมชนในด้านนี้แบ่งออกเป็น 2 ฝ่าย ทั้งไม่ พอใจในการบริหารงานและชื่นชอบในเรื่องการมีส่วนร่วมในชุมชนที่คอยช่วยเหลือชาวบ้าน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ เอมอร์ แสนภูวา (2560) ได้กล่าวไว้ว่า สื่อกลางที่สำคัญในการประสานคนใน ชุมชน คือ ผู้นำชุมชน ถือได้ว่าเป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถที่จะระดมทรัพยากรในด้านต่าง ๆ เพื่อใช้ ในกิจกรรมการพัฒนาให้ไปสู่จุดหมายนำพาชุมชนท้องถิ่นไปสู่การพัฒนาที่มีความเหมาะสมกับท้องถิ่นของ ตนเชื่อมโยงไปสู่การพัฒนาในระดับประเทศ

บทบาทผู้นำชุมชนในการจัดการกองทุนหมู่บ้าน “ด้านบทบาทภาวะผู้นำที่เน้นวิสัยทัศน์ และการจัดการที่ดี” กล่าวคือ ผู้นำชุมชนมีการคิดวิสัยทัศน์เมื่อครั้งเริ่มก่อตั้งกองทุนไว้ว่าจะใช้กองทุนหมู่บ้าน แห่งนี้เป็นแหล่งเงินทุนของชุมชนเพื่อให้ชาวบ้านได้มานำไปใช้ประโยชน์ในการสร้างอาชีพ สร้างรายได้ให้กับ ครอบครัว เปิดรับฝากเงินออมทรัพย์จากชาวบ้านเปรียบเสมือนเป็นธนาคารชุมชน ก็ถือได้ว่าผู้นำชุมชนมี จุดประสงค์ที่ดีในการคิดที่จะใช้กองทุนหมู่บ้านเป็นแหล่งในการพัฒนาเศรษฐกิจในชุมชนและความเป็นอยู่ของ ชาวบ้านในชุมชน ก็ถือได้ว่าเป็นคนที่มีภาวะผู้นำและมีวิสัยทัศน์ที่คิดจะพัฒนาองค์กรที่ดีอย่างมาก ซึ่ง สอดคล้องกับแนวคิดของ อรรถ ศุวรรณภักดี (2566) ได้กล่าวไว้ว่า วิสัยทัศน์คือทิศทางที่องค์กรวางแผนว่า จะไปให้ถึงในอนาคต วิสัยทัศน์เป็นแรงบันดาลใจหรือแรงจูงใจที่ผู้นำองค์กรใช้ในการกระตุ้นและขับเคลื่อน พนักงานทุกคนให้ไปในทิศทางเดียวกัน

2. ปัญหาและอุปสรรคบทบาทผู้นำชุมชนในการจัดการกองทุนหมู่บ้าน กรณีศึกษา บ้านหนองหญ้าม้า ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด

ปัญหาและอุปสรรคของบทบาทผู้นำชุมชนในการจัดการกองทุนหมู่บ้าน “ด้านบทบาท การบริหารจัดการ” กล่าวคือ ผู้นำชุมชนไม่สามารถที่จะแก้ไขปัญหาที่เป็นปัญหาหลัก ๆ ของการบริหาร กองทุนได้ เช่น ปัญหาเรื่องเงิน ตามหลักการแล้วกองทุนหมู่บ้านนั้นจะเป็นแหล่งเงินทุนของชุมชนจะมีการเปิด ให้บริการธุรกรรมทางการเงินและให้บริการเกี่ยวกับเรื่องเงินกับชาวบ้านในชุมชนอยู่เรื่อย ๆ แต่ผู้นำชุมชนที่เป็นประธานกองทุนก็ไม่ได้มีนโยบายในการจัดการเรื่องการคัดเลือกคุณสมบัติของชาวบ้านที่จะมากู้เงินหรือมา

ทำธุรกรรมทางการเงิน ไม่มีการตรวจสอบคุณสมบัติให้ดีกว่าก่อนที่จะให้กู้เงิน จึงส่งผลให้ชาวบ้านบางรายที่ได้กู้ไปแล้วก็เกิดการเหนียวหนี้ไม่ยอมใช้หนี้กองทุนจนเกิดปัญหาเรื่องเงิน ส่วนอีกเรื่องก็คือเรื่องปัญหาการคอร์รัปชันในกองทุน ที่กล่าวว่าข้างต้นนี้คือปัญหาและอุปสรรคที่เกิดจากผู้นำชุมชนบริหารจัดการกองทุนโดยขาดประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ กิ่งกาญจน์ นาเอี่ยม และคณะ (2563) ได้กล่าวไว้ว่า การกู้เงินจากกองทุนต้องมีหลักเกณฑ์ในการพิจารณาเงินกู้เป็นบุคคลที่มีอาชีพเป็นหลักแหล่ง ไม่มีประวัติเสียหายทางการเงินเป็นโครงการที่สามารถดำเนินการได้จริงมีความเป็นไปได้ทางการตลาดสามารถเห็นได้ชัดเจนว่าคุ้มค่าต่อการลงทุนและมีวงเงินกู้เหมาะสมกับโครงการ ส่วนปัจจัยที่ทำให้การบริหารกองทุนไม่สำเร็จ

ปัญหาและอุปสรรคของบทบาทผู้นำชุมชนในการจัดการกองทุนหมู่บ้าน “ด้านบทบาทการมีส่วนร่วมในชุมชน” กล่าวคือ จากปัญหาเรื่องการให้บริการธุรกรรมทางการเงินของกองทุนที่กล่าวมาในข้อ 2.1 ชาวบ้านที่กู้ยืมเงินไปไม่ยอมใช้หนี้ง่าย ๆ ถึงแม้ทางผู้นำชุมชนจะเปิดโอกาสให้ชาวบ้าน เข้ามามีส่วนร่วมแก้ไขปัญหานี้ร่วมกันแต่ก็ไม่ได้รับการตอบสนองจากชาวบ้านแต่อย่างใดทางผู้นำชุมชนจึงได้จัดตั้งคณะกรรมการกองทุนและนำคณะกรรมการที่จัดตั้งขึ้นลงพื้นที่ติดตามทวงเงินจากชาวบ้านที่ไม่ยอมใช้หนี้ บางรายก็ให้ความร่วมมือในการที่จะคืนเงินให้กองทุน แต่ก็เป็นส่วนน้อย ชาวบ้านส่วนมากเลือกที่จะไม่ยอมคืนและไม่ให้ความร่วมมือหรือมีส่วนร่วมที่จะแก้ปัญหานี้กับกองทุนอีกด้วย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ยุวัฒน์ วุฒิเมธี (2560) ได้กล่าวไว้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการคิดริเริ่ม การพิจารณา ตัดสินใจ การร่วมปฏิบัติ และร่วมรับผิดชอบในเรื่องต่าง ๆ อันมีผลกระทบถึงตัวประชาชนเอง การที่สามารถทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหานี้และนำมาซึ่งสภาพความเป็นอยู่ของประชาชนที่ดีขึ้นได้นั้น ผู้นำการเปลี่ยนแปลงต้องยอมรับปรัชญาที่ว่า “มนุษย์ทุกคนต่างมีความปรารถนาที่จะอยู่ร่วมกับผู้อื่น อย่างเป็นสุขได้รับการปฏิบัติอย่างเป็นธรรม และเป็นที่ยอมรับของผู้อื่น และพร้อมที่จะอุทิศเพื่อกิจกรรมของชุมชนขณะเดียวกันนั้นต้องยอมรับความจริงที่ว่ามนุษย์นั้นสามารถพัฒนาได้ถ้ามีโอกาส และได้รับการชี้แนะอย่างถูกต้อง

ปัญหาและอุปสรรคของบทบาทผู้นำชุมชนในการจัดการกองทุนหมู่บ้าน “ด้านบทบาทที่ภาวะผู้นำที่เน้นวิสัยทัศน์และการจัดการที่ดี” กล่าวคือ ถึงผู้นำชุมชนจะเป็นผู้ที่เริ่มก่อตั้งกองทุนหมู่บ้านเพื่อที่จะให้เป็นแหล่งเงินทุนของชุมชนตามวิสัยทัศน์ที่อยากจะพัฒนาชุมชนแห่งนี้โดยใช้กองทุนหมู่บ้านเป็นศูนย์กลางทางการเงินของชุมชน แต่ก็ไม่ได้ออกแบบแนวทางที่จะวางแผนรับมือหากเกิดปัญหาต่าง ๆ ที่ตามมาบางครั้งก็ปล่อยเลยตามเลยไม่สนใจปัญหา เช่น ปัญหาการกู้เงินของชาวบ้านปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ วาสนา ปินตา (2549) ได้กล่าวไว้ว่า การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านให้มีประสิทธิภาพ ต้องเริ่มจากคณะกรรมการกองทุนและสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน ต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้าน และคณะกรรมการจะต้องมีวิสัยทัศน์ในการวางแผนการทำงานที่โปร่งใส และสามารถตรวจสอบได้

3. แนวทางการแก้ไขปัญหามหาบทบาทผู้นำชุมชนในการจัดการกองทุนหมู่บ้าน กรณีศึกษาบ้านหนองหญ้ามา ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด

แนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคของบทบาทผู้นำชุมชนในการจัดการกองทุนหมู่บ้าน “ด้านบทบาทการบริหารจัดการ” กล่าวคือ โดยภาพรวมอยากให้ผู้นำชุมชนก่อนจะกำหนดแผนงานหรือนโยบายใด ๆ ในการบริหารกองทุนควรจะลงพื้นที่ศึกษาสภาพแวดล้อมและองค์ประกอบ

ต่าง ๆ ในชุมชนเพื่อที่จะได้นำมาปรับใช้ให้ตรงกับลักษณะของชุมชนและกองทุนที่ตนเองนั้นได้เป็นผู้บริหาร ส่วนปัญหาหลัก ๆ ก็คือ ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน คณะกรรมการกองทุนบางคนหาผลประโยชน์ให้กับตัวเอง ผู้นำชุมชนในฐานะประธานกองทุนควรจัดการให้เด็ดขาดถ้าตรวจสอบได้ว่าการทุจริตจริงก็ควรขับไล่ออกจากกองทุนและดำเนินคดีให้ถึงที่สุด และปัญหาเรื่องการบริหารการเงินควรหาทางที่จะติดตามทวงหนี้จากชาวบ้านที่กู้ยืมไปแล้วไม่ยอมส่งคืนด้วยวิธีการต่าง ๆ ที่จะให้ได้เงินที่ชาวบ้านกู้ยืมไปกลับคืนมา ส่วนเรื่องการบริหารกองทุนถ้าหากผู้นำชุมชนยังขาดความรู้เรื่องการเงิน และเรื่องเกี่ยวกับบัญชี ควรหาบุคคลที่มีความรู้ในด้านนี้มาช่วยบริหารหรือไปเข้าอบรมศึกษาหาความรู้ในด้านนี้เพิ่มเติมเพื่อที่จะได้มีความรู้เพิ่มเติมในเรื่องนี้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ อำนวย แสงโนรี (2556) ได้กล่าวไว้ว่า เนื่องจากประธานกองทุนและคณะกรรมการหมู่บ้านส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุ ไม่มีการศึกษา และไม่มีพื้นฐานด้านการบริหารจัดการกองทุนและการบริหารความเสี่ยง จึงควรเสริมสร้างความสามารถการดำเนินงานและบริหารปัจจัยเสี่ยงให้แก่ประธานกองทุนหมู่บ้านและกรรมการ ด้วยกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันจากกองทุนหมู่บ้านที่ประสบความสำเร็จซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในการจัดการความรู้ด้านกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้โดยจัดกิจกรรมให้กับกองทุนหมู่บ้านโดยเฉพาะการดูงานและการฝึกอบรมให้ความรู้ในการบริหารจัดการเงินทุน และการบริหารความเสี่ยงนอกจากนี้เนื่องจากสมาชิกไม่สามารถชำระหนี้ได้ตรงเวลา ดังนั้น การติดตามการชำระเงินกู้ของสมาชิกอย่างสม่ำเสมอการส่งเสริมอาชีพของสมาชิกและการสร้าง ระบบการติดตามหนี้จึงเป็นแนวทางสำคัญที่จะลดความเสี่ยงในการเกิดปัญหาหนี้เสียได้และสำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ควรให้การช่วยเหลือและการสนับสนุนทางวิชาการ การสร้างระบบบริหารการเงิน และการสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีและสารสนเทศในการดำเนินงานตลอดจนการหาแหล่งเงินทุนใหม่ ๆ เข้ามาเพิ่มเติมเพื่อให้กองทุนหมู่บ้านมีระบบใกล้เคียงธุรกิจมากขึ้น

แนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคของบทบาทผู้นำชุมชนในการจัดการกองทุนหมู่บ้าน “ด้านบทบาทการมีส่วนร่วมในชุมชน” กล่าวคือ จากการที่กองทุนหมู่บ้านมีปัญหาเรื่องการที่ชาวบ้านที่มากู้ยืมเงินจากกองทุนไปแล้วไม่ยอมนำส่งคืน ผู้นำชุมชนควรจะลงพื้นที่ในชุมชนเพื่อติดตามทวงหนี้จากชาวบ้าน แต่ก่อนจะทวงควรสอบถามชาวบ้านก่อนว่ามีปัญหาอะไรถึงไม่ยอมคืนหากมีเหตุผลที่จำเป็นจริง ๆ ที่ไม่สามารถคืนได้ ผู้นำชุมชนก็ควรเห็นใจชาวบ้านแล้วเรียกมาสอบถามถึงปัญหาหากทราบถึงปัญหาแล้วก็ควรร่วมมือกับชาวบ้านที่เป็นลูกหนี้ของกองทุนหาทางออกของปัญหาร่วมกัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ จักรี ศรีจารุเมธีญาณ (2561) ได้กล่าวไว้ว่า ผู้นำเป็นสิ่งที่จำเป็นต่อการพัฒนาในระดับต่าง ๆ การพัฒนาในระดับชุมชนก็เช่นเดียวกัน ถ้าผู้นำมีคุณสมบัติที่พึงประสงค์สามารถใช้คุณสมบัติที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาชุมชน สังคม จะเป็นการสร้างความสุขหรือสร้างความสำเร็จให้เกิดขึ้น อำนาจของผู้นำจะต้องมีการใช้ให้ถูกต้องเพราะอำนาจเป็นสิ่งสร้างหายนะหรือก่อให้เกิดอันตรายแก่ชุมชนได้ ชุมชนจะพบกับปัญหาในด้านต่าง ๆ ตามมาจากการเลือกสรรผู้นำของชุมชนสังคมก็เป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่งและมากยิ่งขึ้นกว่าคุณสมบัติที่มีผู้นำมักมีลักษณะบางอย่างที่เด่นกว่าผู้ตาม คนที่เป็นผู้นำมักเป็นคนที่มีอิทธิพลเหนือผู้อื่น ผู้อื่นยอมทำตามอีกทั้งผู้ตามได้ยอมนำเอาความประพฤติได้นำเอามาเป็นแบบอย่างในการทำงาน ผู้ตามบางคนถึงกับยอมถอดแบบผู้นำลอกเลียนแบบอย่างของผู้นำ มาทำเป็นแบบอย่างของตน

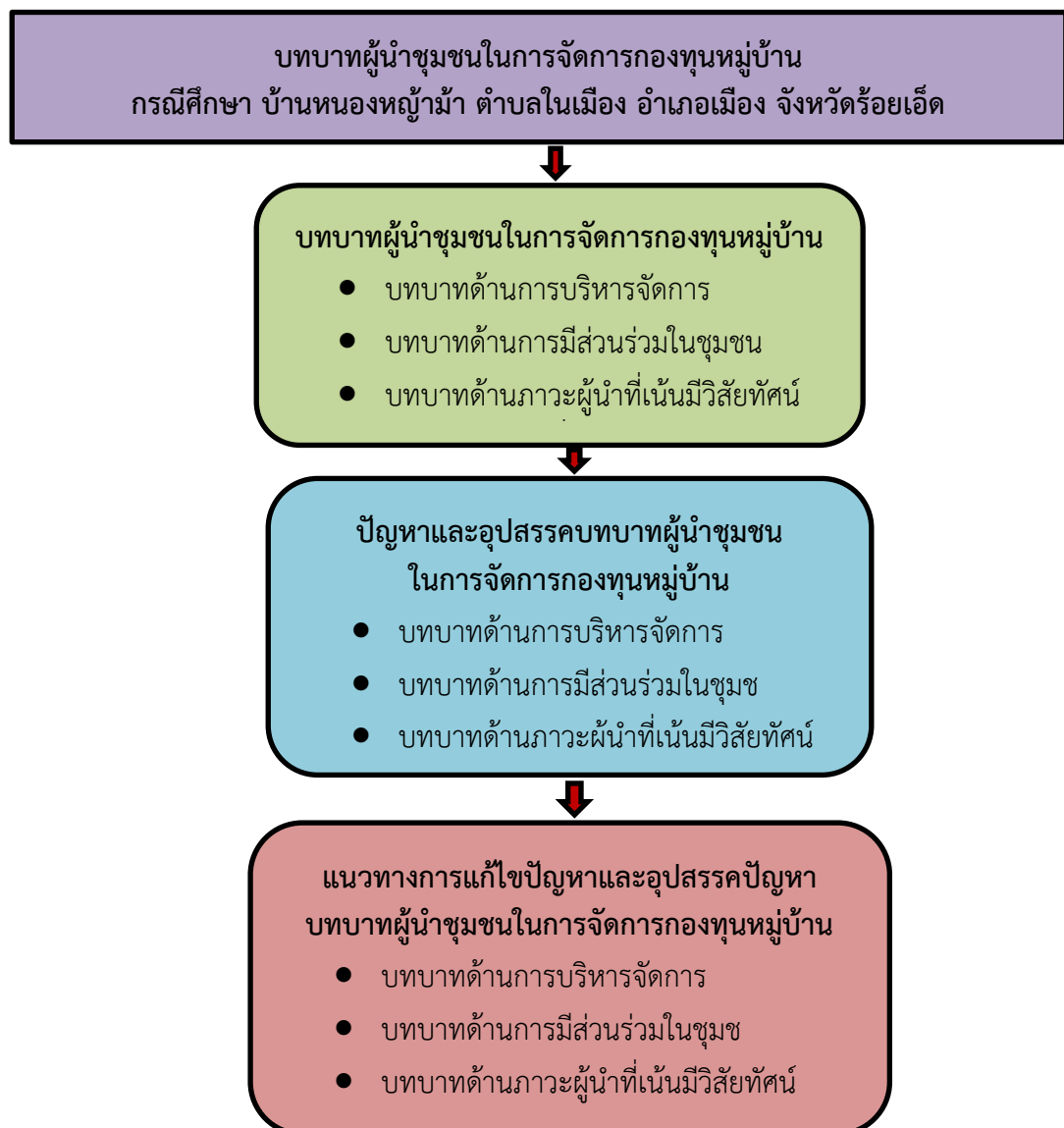
แนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคของบทบาทผู้นำชุมชนในการจัดการกองทุนหมู่บ้าน “ด้านบทบาทที่เน้นวิสัยทัศน์และการจัดการที่ดี” กล่าวคือ วิสัยทัศน์ก็คือความสามารถในการคาดการณ์สิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคตโดยสามารถระบุได้ถึงทิศทาง แนวโน้มความเป็นไปได้ ระยะเวลารวมถึงขั้นตอนวิธีการโดยรวมที่สามารถทำได้จริง และเกิดขึ้นได้จริงผู้นำชุมชนที่มีตำแหน่งเป็นประธานกองทุนหมู่บ้านได้มี

แนวคิดตามที่กล่าวมาข้างต้นอยู่แล้วที่ต้องการจะพัฒนากองทุนแห่งนี้ตั้งแต่เริ่มก่อตั้งจากกองทุน เล็ก ๆ จนได้ขยายกิจการให้ยิ่งใหญ่เจริญรุ่งเรืองมากขึ้น แต่ถ้ามีแนวคิดที่จะพัฒนาเพียงอย่างเดียวไม่ได้คิดในการวางแผนรับมือหากว่ากิจการมีขนาดใหญ่ขึ้นจะมีแนวทางในการแก้ปัญหาที่ตามมาอย่างไร ไม่ว่าจะเป็นการแก้ปัญหาทุจริตคอร์รัปชัน และปัญหาเรื่องเงิน เป็นต้น ผู้นำชุมชนควรจะวางแผนในการรับมือปัญหาเหล่านี้หรือหาบุคคลที่มีความรู้มาช่วยบริหารหรือเป็นที่ปรึกษา เพื่อที่จะแก้ไขปัญหาเหล่านี้ให้หมดไปจากกองทุนแห่งนี้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ กมลลักษณ์ ดิษยนันท์ (2546) ได้กล่าวไว้ว่า ศักยภาพในการบริหารงานต้องเริ่มจากการมีส่วนร่วมของสมาชิกในชุมชนการรวมกลุ่มเพื่อจัดตั้งเป็นกองทุนหมู่บ้าน การกำหนดวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งรวมถึงการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นการตัดสินใจในการกำหนดระเบียบข้อบังคับและร่วมกันปฏิบัติตามระเบียบที่ตั้งไว้

ข้อค้นพบหรือองค์ความรู้ใหม่

จากการวิจัยเรื่อง “บทบาทผู้นำชุมชนในการจัดการกองทุนหมู่บ้าน กรณีศึกษา บ้านหนองหญ้าม้า ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด” ผู้เขียนมีข้อค้นพบหรือองค์ความรู้ใหม่ที่ควรนำเสนอในประเด็นสำคัญ ดังนี้คือ

ข้อเสนอแนะการศึกษา

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ผู้นำชุมชนกองทุนหมู่บ้านหนองหญ้าม้า ควรจะหาความรู้เพิ่มเติมในการปฏิบัติงานและการบริหารกองทุนหมู่บ้าน อีกทั้งควรจะมีการจัดอบรมหรือการศึกษาดูงาน เพื่อให้ผู้นำชุมชนและคณะกรรมการกองทุนมีความรู้เพิ่มเติมในการดำเนินงานเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้าน

1.2 ผู้นำชุมชนกองทุนหมู่บ้านหนองหญ้าม้า ควรจะต้องตั้งคณะกรรมการติดตามการใช้เงินที่ชาวบ้านกู้ยืมไปเพื่อตรวจสอบว่าสมาชิกที่กู้ยืมเงินไปนั้นนำเงินไปใช้ตามวัตถุประสงค์ของกองทุนหรือไม่

1.3 ผู้นำชุมชนกองทุนหมู่บ้านหนองหญ้าม้า ควรจะต้องกวาดล้างการทุจริตและการใช้อำนาจเอื้อญาติพี่น้องของกรรมการกองทุน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาแนวทางการบริหารงานและนโยบายการบริหารของกองทุนหมู่บ้านในบริเวณชุมชนหรือหมู่บ้านใกล้เคียง

2.2 ควรศึกษาแนวทางของบทบาทภาวะผู้นำในองค์กรอื่น ๆ

เอกสารอ้างอิง

กมลลักษณ์ ดิษยนันท์. (2546). *ศักยภาพและปัญหาในการจัดการกองทุนหมู่บ้าน ในจังหวัดเชียงใหม่*.

แม่โจ้ปริทัศน์ ปีที่ 4 ฉบับที่ 3 พฤษภาคม - มิถุนายน พ.ศ. 2546.

กึ่งกาญจน์ นาเอี่ยม และคณะ. (2561). *การพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน ตำบลลำพญา อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครปฐม*. วันที่ค้นข้อมูล 11 เมษายน 2567, เข้าถึงได้จาก

<https://dept.npru.ac.th/msc/data/files/research5504.pdf>

จักรี ศรีจารุเมธีฐาน. (2561). *การพัฒนาภาวะผู้นำตามแนวพุทธศาสตร์ : ทศพิธราชธรรม*. วารสารสถาบันวิจัยและพัฒนามหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

ยงยุทธ เจริญรัตน์. (2550). *การประเมินผลการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง: ศึกษาการเมืองของกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

ยุวัฒน์ วุฒิเมธี. (2526). *หลักการพัฒนาชุมชนและการพัฒนาชนบท*. กรุงเทพฯ : ไทยอนุเคราะห์ไทย.

วาสนา ปินตา. (2554). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและ ชุมชนเมือง : กรณีศึกษา กองทุนหมู่บ้านในเขตอำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่*. (การค้นคว้าแบบอิสระปริญญาโทบัณฑิต). เชียงใหม่ : คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

อรภัค สุวรรณภักดี. (2565). *วิสัยทัศน์ผู้นำกับความสำเร็จในการพัฒนาชุมชนเมือง*. ปรัชญาดุสิตบัณฑิตสาขาวิชาผู้นำทางสังคม ธุรกิจ และการเมือง. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรังสิต.

เอมอร แสนภูวา. (2560). *บทบาทของผู้นำชุมชนในการมีส่วนร่วมสร้างความมั่นคงตามแนวชายแดนไทย - กัมพูชา กรณีศึกษา อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ*. วารสารพัฒนาสังคม, 19 (2), 37 - 52.

อำนาจ แสงโนรี. (2554). *ปัจจัยเสี่ยงและความสามารถบริหารความเสี่ยงของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง*. รายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ประจำปี 2554. การพัฒนาอนาคตชนบทไทย: ฐานรากที่มั่นคงเพื่อการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน. 27 - 29 มกราคม.